

Van : college van burgemeester en wethouders
Datum : 17 december 2019
Portefeuillehouder(s) : Wethouder Bolderdijk
Portefeuille(s) : Klimaatbestendigheid en Bodemdaling
Contactpersoon : L. Versteeg
Tel.nr. : 8908
E-mailadres : versteeg.l@woerden.nl

Onderwerp:

Activiteiten 2019 actieplan bodemdaling en klimaatbestendig 2050.

Kennisnemen van:

De in 2019 uitgevoerde activiteiten van het actieplan Bodemdaling en Klimaatbestendig 2050.

Inleiding:

Met deze raadsinformatiebrief biedt het college inzicht in de activiteiten van 2019 rondom bodemdaling en klimaatbestendigheid.

Kernboodschap:

1. Bodemdaling

Uitvoeringsplan

Proefvakken Kamerik en monitoring

Elk jaar wordt een analyserapport opgesteld van de proefvakken in Kamerik. Momenteel wordt nog gewerkt aan de analyse van 2019. Er is een update uitgevoerd van de satellietdata. Waarmee we de meest actuele zettingsgegevens over het openbaar gebied hebben.

Veenweiden in Beweging

Het gebiedsproces Veenweiden in Beweging is een samenwerking van Provincie Utrecht, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, gemeente Woerden en de agrariërs in het gebied. Gezamenlijk wordt gezocht naar hoe we het landelijk gebied vitaal en veilig houden, nu en in de toekomst. In 2019 is gefocust op het uitzetten van diverse onderzoeken. De resultaten van de onderzoeken leveren ontwikkelroutes voor het gebied en dienen als input voor de omgevingswet.

Drijvend bouwen 'Veenetië'

De studie naar de haalbaarheid van drijvend bouwen is afgerond. Een drijvende wijk is in de basis een bodemdalings- en klimaatbestendig ontwerp. Het heeft grote voordelen ten opzichte van andere funderingstechnieken. Een drijvende wijk heeft het vermogen om mee te bewegen met peilwijzigingen en is daarmee geschikt voor een zettingsgevoelige omgeving. Door de aanwezigheid van veel water en groen is een drijvende wijk ook zeer klimaatbestendig. Daarom is onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een drijvende wijk in het veenweidegebied (slappe bodem). Hierbij hebben wij gekeken naar ruimtelijke inpassing, techniek, kosten, planeconomie en wetgeving. Een aantal aspecten zoals samenwerking tussen

de diverse partners, de aansluiting tussen vaste en drijvende wijkonderdelen en waterkwaliteit kregen extra aandacht.

Financieel lijkt een drijvende wijk haalbaar mits de ontwikkelende partij en de gemeente afspraken maken hoe besparingen in beheer en onderhoud in de toekomst kunnen worden verrekend in de ontwikkelingsfase. Naast de financiële argumentatie, ziet de gemeente maatschappelijke meerwaarde om te investeren in een drijvende wijk: minder omgevingsoverlast door reconstructies aan de openbare ruimte, een klimaatbestendige inrichting, bijdragen aan duurzaamheidsambities en een gezonde leefomgeving.

Handboek inrichting openbare ruimte

In het digitale Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) is de opgedane kennis rondom bodemdaling geborgd. Aanvullende kennis die wij opdoen zal ook volgend jaar verwerkt worden in het HIOR. Er volgt nog een training voor projectleiders hoe de verschillende informatie uit de kaarten en richtlijnen concreet toegepast moeten worden in de projecten.

Autonome bodemdaling

Om inzicht te krijgen in verwachte bodemdaling in Woerden is een autonome bodemdalingskaart gemaakt (fase 1) van zowel het stedelijk als landelijk gebied. Deze kaart is een belangrijke basis voor nadere onderzoeken en beleidsvorming. Fase 2, de relatie met gaswinning, wordt op dit moment onderzocht. Waarbij 'Laat Woerden Niet Zakken' is aangehaakt.

Omgevingsvisie

In de projecten Drijvend Bouwen en Veenweiden in beweging werken wij in de geest van de nieuwe omgevingswet. Nieuwe inzichten en ontwikkelingen of resultaten van gebiedsprocessen vragen mogelijk aanpassing van beleid of goede aansluiting met de Woerdense omgevingsvisie. Daarnaast is Bodemdaling een thema in de proef voor het opstellen van een omgevingsplan in de Lopikerwaard. Het resultaat is dat bodemdaling goed is verankerd in de omgevingsvisie.

Restzettingseis

Om bodemdalingsbestendig te zijn is een restzettingseis opgesteld voor nieuwbouwontwikkelingen en reconstructies. Met het opstellen van een restzettingseis verwachten wij significant lagere beheer en onderhoudskosten voor de Openbare Ruimte en ervaren onze inwoners minder overlast.

Samenwerkingsverbanden

Platform Slappe Bodem

In 2019 heeft gemeente Woerden opnieuw deelgenomen aan de bestuurlijke en ambtelijke kerngroep van het Platform Slappe Bodem. Op het jaarlijkse congres bodemdaling op 21 november presenteerde Wethouder Bolderdijk, samen met de deelnemende partijen, de resultaten van het onderzoek Veenetië.

Regio Deal Bodemdaling Groene Hart

Het samenwerkingsverband Alphen, Gouda en Woerden heeft samen met waterschappen en provincies gewerkt aan de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart. De regiodeal Bodemdaling is geënt op kennisontwikkeling met het doen van projecten op gebied van bodemdaling. Voor gemeente Woerden resulteert dit in aanvullende financiële middelen en daarmee 7 nieuwe projecten die volgend jaar uitgevoerd gaan worden, waarvan enkelen met andere participerende gemeenten. Door intensief samen te werken binnen de Regio Deal profiteert de gemeente Woerden ook van de kennis en ervaring van andere ingediende projecten.

Communicatie

Kennis delen

Tijdens het congres bodemdaling is de nieuwe website van het Platform Slappe Bodem gelanceerd (<http://www.slappebodem.nl>). Op deze site staan Woerdense projecten en links naar documenten.

Pop up expositie bodemdaling

Om bodemdaling ook bij inwoners op de kaart te zetten maken we een ludieke pop-up expositie die we op verschillende plekken kunnen inzetten. We combineren visueel aantrekkelijke (instagram-waardige) 3D streetart met heldere informatie over bodemdaling, hoe de gemeente hiermee omgaat en duidelijk handelingsperspectief voor inwoners zelf. Het concept voor de expositie staat. In 2020 ontwikkelen we de expositie verder, en zetten we hem in.

2. Klimaatbestendigheid

Uitvoeringsplan

Actieplan klimaatbestendig 2.0

In 2017 is het Actieplan klimaatbestendig 2050 vastgesteld. In dit plan lag de focus met name op identificatie van knelpunten en een eerste ambitie voor een klimaatbestendige openbare ruimte in 2050. De afgelopen jaren is veel nieuwe kennis opgedaan en is er een nog beter beeld van de huidige klimaatbestendigheid ontstaan. Deze kennis en inzichten resulteert in een Actieplan klimaatbestendig 2.0.

In het nieuwe actieplan is met behulp van de tool 'Staat van je straat' een klimaatlabel op straatniveau opgesteld. Deze tool geeft iedere straat een label, net zoals een energielabel, op basis van data op het gebied van hitte, droogte, wateroverlast en overstroming. Aan de hand van deze inzichten is een ambitie bepaald voor de bestaande gebouwde omgeving en nieuwbouw-/ontwikkellocaties. Daarnaast beschrijft het plan op welke wijze we de ambitie gaan realiseren.

Het Uitvoeringsplan, dat onderdeel is van het actieplan, beschrijft welke maatregelen wij als gemeente op de korte en lange termijn in de bestaande gebouwde omgeving zullen nemen om klimaatbestendig te worden. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen quick wins, die buiten de bestaande meerjarenplanning uitgevoerd kunnen worden, en complexere vraagstukken, die pas opgelost kunnen worden op het moment dat er sprake is van een reconstructie.

In kwartaal 1 van 2020 stuurt het college het actieplan klimaatbestendig 2.0 naar de gemeenteraad er vaststelling.

Subsidieregeling groene daken en afkoppelen

2019 is het tweede jaar dat inwoners subsidie kunnen aanvragen voor de aanleg van een groen dak en het afkoppelen van regenwater. Door gerichte communicatie acties en de inzet van afkoppelcoaches is het aantal aanvragen met 50% gestegen ten opzichte van 2018. Er is nu door middel van de subsidieregeling in totaal 3.900 m2 groen dak aangelegd en 5.900m2 afgekoppeld (peildatum 05-12-2019).

Samenwerkingsverband(en)

Netwerk Water & Klimaat

De samenwerkingsverbanden Water Innovatie Netwerk (Winnet) en de Coalitie Ruimtelijke Adaptatie Utrecht (CRA) zijn verenigd in één samenwerking het Netwerk Water & Klimaat. Deze samenwerking is met 14 Utrechtse gemeenten, provincie Utrecht, VRU en Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden. Eind oktober is de startbijeenkomst geweest. Er wordt o.a. aan een Regionale Adaptatie Strategie werkt.

Communicatie

Regenwateradviseurs

Inwoners die interesse hebben in het afkoppelen van hun regenpijp, maar niet weten welke maatregelen ze daar precies voor kunnen treffen, kunnen een afspraak maken met een afkoppelcoach. Deze geeft bij inwoners thuis advies over hoe zij hun tuin klimaatbestendiger kunnen maken. Ook sturen we de afkoppelcoaches acties langs de deuren, om ter plekke inwoners te adviseren en mensen zo te stimuleren om ook hun regenpijp af te koppelen.

Tegellover actie

In themaweek 'week van het water' zijn, in samenwerking met de scouting, leuzen door middel van krijtverf op de stoep geplaatst. Met deze leuzen als 'tegeltuinen zijn hot, zeker in de zomer' vragen we aandacht voor de negatieve effecten van een betegelde tuin, zoals het vasthouden van hitte op warme dagen.

Op de markt voor Groene Daken

Op de zaterdagmarkt bemensten leden van het projectteam samen met tuincentrum De Bosrand en sedumleverancier Semper Green een informatiestand over groene daken. Hier konden inwoners terecht voor meer informatie over het aanleggen van een groen dak, het onderhoud en de subsidie.

Watervriendelijke Tuindag

In samenwerking met tuincentrum De Bosrand organiseerden we een 'Watervriendelijke tuindag'. Bezoekers van De Bosrand konden een idee indienen om hun buurt watervriendelijk te maken. Het beste idee voert de gemeente uit, en bovendien won de winnende inschrijving een mooie regenton.

Krachtportretten

In de Woerdense courant zijn 9 krachtportretten geplaatst gedurende het jaar. In deze krachtportretten laten Woerdenaren met een groen dak of een afgekoppelde regenpijp zien hoe en wat zij hebben gedaan om klimaatbestendiger te worden. Met deze krachtportretten vragen we meer aandacht voor de subsidieregeling en stimuleren daarmee de aanleg van groene daken en het afkoppelen van de regenpijp. Ook laten we hiermee zien hoe makkelijk het is om zelf maatregelen te nemen, en bieden we duidelijk handelingsperspectief.

Enquête klimaatbestendigheid

Om gericht communicatiemiddelen in te zetten is een inwoners enquête uitgezet. De uitkomsten van de enquête geven inzicht in de kennis van Woerdenaren over klimaatbestendigheid, in hoeverre de Woerdense inwoner bereid is om zelf maatregelen te treffen en op welke manier hij/zij het liefst benaderd wil worden. Op basis van de uitkomsten wordt de communicatiestrategie met betrekking tot klimaatbestendigheid verfijnd.

Financiën:

Het beschikbare budget voor 2019 voor Actieplan Bodemdaling 2050 was € 120.000,-
Het beschikbare budget voor 2019 voor Actieplan Klimaatbestendig 2050 was € 287.000,- waarvan € 204.000,- is gedekt uit rioolheffing.

In 2020 is er € 380.000 voor Actieplan Klimaatbestendig, waarvan € 321.000 is gedekt uit de rioolheffing en € 140.000,- voor Actieplan Bodemdaling waarvan € 29.000,- is gedekt uit de rioolheffing.

Vervolg:

In 2020 wordt verder ingezet op borging van klimaatbestendigheid in (nieuwbouw)projecten en beleid. De subsidieregeling blijft van kracht en er wordt uitvoering gegeven aan het communicatieplan.

In 2020 wordt gestart met de projecten uit de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart. We blijven aangehaakt bij het Platform Slappe Bodem.

Bijlagen:

1. Projecten Regio Deal Bodemdaling Groene Hart

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

Bijlage 1: Raadinformatiebrief bodemdaling en klimaatbestendigheid 2050

Projecten Regio Deal Bodemdaling Groene Hart startend vanaf 1 januari 2020:

In 2020 zal Woerden zich in spannen voor 7 projecten uit de Regiodeal Bodemdaling.

Combineren LCC en GREX

In dit project draait het om het vroegtijdig meewegen van de ondergrond bij nieuwbouwlocaties. De gevolgen op lange termijn van bodemdaling worden nu onvoldoende meegenomen in het exploitatiemodel van de gemeente. Er wordt ingezet op het ontwikkelen van een levenscycluskostenanalyse-aanpak gelijk vanaf het begin van projecten/GREX. Deze aanpak is momenteel niet gebruikelijk bij gemeenten. Fase 1 bestaat uit het onderzoek op welke wijze dit het beste verankerd kan worden en Fase 2 is gericht op kennisdeling, waarbij wordt ingezet op gebruik door gemeenten.

Drijvend Bouwen 2.0 (als vervolg Veenetië)

Met de afronding van Veenetië, zijn vragen op gebied van ruimtelijke inpassing, techniek en financiën opgelost. Met de 2.0 versie van drijvend bouwen worden openstaande, governance, vraagstukken opgelost. Het onderzoek richt dus op vragen als: welke vraagstukken dient er intern binnen de gemeente opgelost te worden om daadwerkelijk over te gaan op drijvend bouwen of hebben ontwikkelaar interesse in een concept van een drijvende wijk?

Haalbaarheid massastabilisatie

Landelijke wegen in het veenweidegebied hebben bepaalde eigenschappen en kennen specifiek gebruik waardoor ze duur in onderhoud zijn en vaak als onveilig worden ervaren. Specifiek voor dit type weg zouden innovatieve technieken uitkomst kunnen bieden om de weg langer op hoogte te houden en de mogelijkheid bieden om de veiligheid te vergroten.

In dit project wordt onderzoek of de techniek van massastabilisatie geschikt is om buitenwegen in het veenweidegebied te stabiliseren. Met als doel de onderhoudskosten voor beheer en onderhoud op langere termijn te verlagen en de mogelijkheid ontstaat om aanvullende maatregelen te nemen die de veiligheid van de weg verhogen.

Levensduur EPS

EPS (een soort piepschuim) wordt al lange tijd gebruikt als levensduur verlengde techniek bij veengronden. Op dit moment bestaan er vragen over de kwaliteit en effectiviteit van EPS en de mogelijkheid voor hergebruik van dit materiaal. Dit project bestaat uit een onafhankelijk onderzoek waarin op verschillende locaties EPS met verschillende leeftijden uit de grond wordt gehaald en onderzocht om deze vragen te beantwoorden.

Mobiel informatiecentrum Bodemdaling

Het thema 'bodemdaling' wordt op dit moment onvoldoende onder de aandacht gebracht bij het grote publiek. De gevolgen van bodemdaling zijn daarentegen groot. Overheden in het gebied zijn en gaan de aankomende jaren ingrijpende maatregelen toepassen om veenweidegebieden leefbaar te houden. Om dit in goede banen te leiden is begrip en draagvlak van essentieel belang.

Met het realiseren van een Mobiel informatiecentrum Bodemdaling worden de komende twee jaar inwoners en ondernemers geïnformeerd over de bodemdalingsproblematiek en de mogelijke handelingsperspectieven.

Uitbreiding monitoring proefvakken

Gemeente Woerden heeft proefvakken in Kamerik, dit is slechts één plaats waar deze technieken worden gemonitord. Met dit project worden in de gehele regio op uniforme wijze proefvakken/monitoringssites gerealiseerd waar, voor een periode van minstens 3 jaar, de gedragingen van de ondergrond in kaart worden gebracht.

Veenweiden in Beweging

Het gebiedsproces om het veenweidegebied rondom Kamerik vitaal en veilig te houden nu en in de toekomst zal ook volgend jaar zijn doorgang vinden. Hierbij wordt gewerkt aan de vier pijlers; bodemdaling, agrobiologie, energie en duurzame landbouw. Samen met de provincie Utrecht, HDSR en de inwoners in het gebied doen wij onderzoek, stellen wij korte, middellange en lange termijn doelstellingen en voeren wij projecten uit.

Vanuit de Regio Deal zijn middelen beschikbaar gesteld om verdiepend onderzoek te doen naar de combinatie van het remmen van bodemdaling en het opwekken van energie. Hierbij kan gedacht worden aan een combinatie van functies die een belangrijke bijdrage leveren aan de energietransitie,

waterberging, het remmen van bodemdaling en het reduceren van de uitstoot van CO₂ uit het veenweidegebied. Voor dit project wordt nauw samengewerkt met het proces voor het opstellen van het afwegingskader duurzame energie. Hierdoor kan handig gebruik worden gemaakt van een lopend participatietraject en middelen die helpen bij het beantwoorden van onderzoeksvragen in relatie tot het opwekken van energie in het landelijk gebied.